

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА ВОЛЬФА МЕНДЕЛЬОВИЧА БЕЙЛІСА (1923–2001)

15–16 травня в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка (далі – ЛНУ) відбулася Міжнародна наукова конференція “Проблеми джерелознавства, історіографії та історії Сходу”, присвячена 90-річчю від дня народження доктора історичних наук, професора Вольфа Мендельовича Бейліса (1923–2001) – відомого радянського та українського арабіста. На ній були представлені матеріали і тези доповідей більше ніж 50 сходознавців із Ташкента, Єревана, Мінська, Тбілісі, Санкт-Петербурга, Астани, Баку, Москви, Парижа та багатьох міст України.

Відкриваючи Міжнародну наукову конференцію на пленарному засіданні, перший проректор ЛНУ ім. Тараса Шевченка, доктор педагогічних наук, професор С. В. Савченко зазначив: “Конференцію присвячено пам’яті людини, яка є гордістю Інституту історії, міжнародних відносин та соціально-політичних наук ЛНУ, гордістю всього нашого університету. Справа Вольфа Мендельовича житиме в його учнях, і я сподіваюся, що вони зможуть зберегти пам’ять про цю видатну людину”. Вітаючи учасників конференції, директор Інституту історії, міжнародних відносин та соціально-політичних наук ЛНУ, доктор педагогічних наук, професор Л. Ц. Ваховський підкреслив вагому роль професора В. М. Бейліса в розвитку історичного факультета, де він протягом чотирьох десятиліть вивчив і виховав не одне покоління вчителів історії. На значний внесок В. М. Бейліса в розвиток арабістики в Україні і в інших країнах СНД звернули увагу у своїх вітальних словах на адресу конференції доктор історичних наук, завідувач відділу Євразійської степу Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України О. Б. Бубенок і доктор історичних наук, завідувач сектору Середнього Сходу Санкт-Петербурзького Інституту східних рукописів РАН А. І. Колесников. Досить докладно про життя та науково-педагогічну діяльність В. М. Бейліса поінформував учасників конференції доктор історичних наук, завідувач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин ЛНУ ім. Тараса Шевченка професор М. С. Бур’ян.

У межах проведення ювілейної конференції в будинку, де жив В. М. Бейліс, було відкрито меморіальну дошку на честь професора – данину пам’яті видатній людині віддали студенти та викладачі Інституту історії, міжнародних відносин та соціально-політичних наук ЛНУ, учасники конференції, випускники історичного факультету.

Засідання конференції були продовжені в секціях. На секції “Джерелознавство та історіографія Сходу” зарубіжними і вітчизняними орієнталістами були озвучені досить цікаві результати досліджень східного історичного джерелознавства. Один з авторитетних російських іраністів, доктор історичних наук А. І. Колесников (Санкт-Петербург) до перекладів відомого російського Китаєзнавця М. Я. Бічуріна (1777–1853) подав цінні коментарі щодо історичної та країнознавчої інформації китайських хронік про племена і народи, що населяли територію Месопотамії, Іранського нагір’я і Середньої Азії у складі Сасанідського Ірану. У доповіді доктора історичних наук О. Б. Бубенка (Київ), присвяченій відомостям аль-Мас‘уді про ріку Буртас, з урахуванням думок попередніх дослідників і даних археологів, була визначена значимість цієї інформації тим, що вона може бути єдиною згадкою про болгар у басейні річок Дону та Сіверського Дінця в

X столітті. Старший науковий співробітник Інституту історії РАН Т. М. Калініна (Москва) позначила проблему повідомлення як вивчення інформації аль-Мас'уді про Візантію, яка цікавила В. М. Бейліса. На базі порівняльного текстологічного аналізу вона продемонструвала унікальність відомостей аль-Мас'уді про перебування візантійського імператора Юстиніана в булгар і хозар. Доктор історичних наук В. Г. Крюков (Луганськ) зробив спробу оцінити значимість дослідження В. М. Бейлісом у дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук етимології та семантики терміна “ар-рус” за даними середньовічних арабських джерел. У доповіді професора Практичної школи вищих досліджень К. Цукермана (Париж) проаналізовано згадку про Київ у давньоєврейській книзі Іосиппон, яку, на його думку, можна датувати 941 або 953 роком. У виступі аспіранта Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського Т. Т. Ашуркова було подано оцінку подорожніх записів франкомовних мандрівників першої третини XIX ст. як джерела з історії міжнародних відносин Ірану. Аспірант ЛНУ ім. Тараса Шевченка О. О. Сбродов, який займається дослідженням науково-педагогічної діяльності В. М. Бейліса, подав докладну інформацію про стан та перспективи вивчення матеріалів і документів архіву Вольфа Мендельовича.

Робота секції “Історія Сходу” почалася з доповіді доктора історичних наук, професора О. І. Айбабіна (Сімферополь) про візантійсько-хозарські відносини в Криму наприкінці VII – на початку VIII ст. Доценти Л. І. Красильникова і К. І. Красильников (Луганськ) на археологічному матеріалі будівель укріплених городищ салтівсько-маяцької культури висунули припущення про участь у їхньому будівництві Візантії, що була союзником Хозарського каганату в протистоянні з Арабським халіфатом. Науковий співробітник Археологічного музею при ЛНУ ім. Тараса Шевченка С. К. Апарєва звернула увагу учасників конференції на художні вироби візантійського та близькосхідного походження в похованнях номадів степового Подонцов'я XII–XIII ст. У низці повідомлень знайшли відображення проблеми нової і новітньої історії Сходу. У доповідях О. В. Фоміної (Луганськ) та В. С. Гребенюк (Луганськ) відображено окремі епізоди британської колоніальної політики в Індії. Історії становлення етнічної самосвідомості в турків-месхетинців і її сучасному станові було присвячено доповідь доцента С. А. Маркаряна (Єреван).

По завершенню роботи секцій було організовано “круглий стіл”, на якому були підведені підсумки роботи конференції та обговорено питання видання неопублікованої наукової спадщини професора В. М. Бейліса. За пропозицією К. Цукермана та О. І. Айбабіна сформовано ініціативну групу з підготовки робіт В. М. Бейліса до видання і визначено терміни здійснення цього видання. А. І. Колесников запропонував надати проведенню конференцій регулярного характеру – у формі Читань пам'яті В. М. Бейліса з проблем східного історичного джерелознавства, – що одногосло було підтримано всіма учасниками конференції.

З. А. Саїдов